

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ СТРУКТУРИ МОТИВАЦІЇ ТА САМООЦІНКИ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У РАННЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Янчевська Вікторія

студентка 6 курсу соціально-
психологічного факультету

Науковий керівник:

кандидат психологічних наук,
доцент **І.С. Загурська**

У юнацькому віці особливої актуальності набуває проблема визначення життєвих планів. Реалістичність досягнення цих планів безперечно пов'язана із структурою мотивації та особливостями самооцінки здібностей, зокрема творчих здібностей. Процес життєвого самовизначення старшокласників, позбавлених батьківської опіки, на відміну від учнів, які виховуються в повних сім'ях, може набувати певної стресогенності в силу відсутності психологічної підтримки з боку членів родини.

Самооцінка творчих здібностей є однією з найважливіших складових самосвідомості особистості, відіграє важливу роль у самоствердженні особистості та регулюванні людиною своєї поведінки. Важливо розуміти, що керує людиною у процесі прийняття тих чи інших рішень, що мотивує людину розвивати свої здібності.

Теоретико-методологічною основою дослідження є основні теоретичні положення про розвиток особистості в юнацькому віці (Л.І. Божович) [1]; положення про розвиток творчих здібностей (Г.С.Костюк, В.О. Моляко, Б.М.Тєплов,) [3; 4; 6]; основні теоретичні підходи до дослідження динаміки здібностей (О.Л. Музика) [5]; вихідні положення теорій мотивації (Дж.Аткінсон, Х.Хекхаузен) [8; 7] та теоретико-методологічні засади дослідження структури мотивації (В.К.Горбачевський) [2].

Методи та організація дослідження: для досягнення мети та реалізації поставлених задач використано такі теоретичні методи дослідження: аналіз педагогічної та психологічної літератури з проблеми дослідження; синтез, порівняння, класифікація, систематизація й узагальнення теоретичних даних для розкриття змісту основних понять «структура мотивації», «самооцінка творчих здібностей», «депривація», «діти, позбавлені батьківського піклування»; вивчення передумов розвитку мотивації та розвитку творчих здібностей старшокласників.

За результатами теоретичного аналізу проблеми мотивації та самооцінки творчих здібностей можна зробити такі висновки:

1. Проблему мотивації ґрунтовно аналізує Х.Хекхаузен [7]. Аналіз праць вітчизняних і зарубіжних психологів щодо проблеми мотивації дозволяє визначити такі загальні положення: 1) мотивація є соціально обумовленим утворенням, вона розвивається і змінюється протягом життя людини, 2) мотиваційна сфера має таку структуру: мотиви, цілі та емоції; 3) збіг мотиву і мети надає діяльності самостійний характер; 4) специфіка емоцій у структурі мотивації полягає в тому, що вони відображають відношення між мотивом і можливістю досягнення успіху в діяльності.

2. Питанням дослідження самооцінки здібностей займалися вітчизняні (Г.С. Костюк, Б.М. Теплов) [3; 6] та зарубіжні психологи (Ч.Кулі) [9]. Розвиток самооцінки творчих здібностей в юнацькому віці ґрунтується на тому, що творчість виступає засобом самореалізації, відіграє важливу роль в міжособистісних відносинах, що є однією з основних потреб цього вікового періоду. Це відображається в спрямуванні юнаків на отримання не тільки соціального визнання, а й реалізації основних в цей віковий період статусних домагань.

3. Основними методами дослідження структури мотивації та розвитку творчих здібностей визначено процедуру дослідження за опитувальником В.К.Гербачевського (методика «Структура мотивації») [2], яка включає аналіз структури мотивації досягнення та мотивації ставлення, а також МВДЗ О.Л.Музики [5], для аналізу самооцінки здібностей, що ґрунтується на засадах суб'єктно-ціннісного підходу.

4. Узагальнення наукових поглядів зарубіжних та вітчизняних дослідників з проблеми структури мотивації та самооцінки творчих здібностей дозволило побудувати теоретичну модель динаміки структури мотивації та самооцінки творчих здібностей, яка відображає взаємозв'язки між компонентами досліджуваних явищ.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний аналіз складної та багатогранної проблеми розвитку структури мотивації та розвитку самооцінки творчих здібностей. Перспективи дослідження вбачають у більш ретельнішому вивченні структури мотивації та саморефлексії розвитку творчих здібностей старшокласників, позбавлених батьківської опіки. Отримані в результаті проведеного дослідження дані можуть бути використані для розробки плану та проведення емпіричного дослідження структури мотивації та розвитку самооцінки творчих здібностей.

Список використаної літератури:

1. Божович Л. І. Мотивація поведінки дітей та підлітків / Л.І. Божович. – М.: Книга, 1992. – 120 с.
2. Гербачевский В.К. Мотивация и уровень притязаний личности: Психодиагностические методы. – Л., 1976.
3. Костюк Г.С. Здібності і їх розвиток у дітей. – К: Знання, 1963. – 80 с.
4. Моляко В.О. Творчість і особистість. Здібність, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. О.Моляко, О.Музика. – Житомир. – 2006. – С.118, 259-269.
5. Музика О.Л. Ціннісна регуляція і ціннісна підтримка розвитку творчих здібностей (теоретична модель і принципи побудови методики) / Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики. — Житомир: Вид-во Рута, 2006. — С.170-183.
6. Теплов Б.М. Способность и одаренность / Б.М. Теплов //Психология индивидуальных различий. Тексты / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 129-139.
7. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность в 2 т. М. : Педагогика, – 1986. – С. 122-185.
8. Atkinson J. W. An Introduction to motivation / J. W. Atkinson // Van Nostrand, 1964. – 2014. – P. 224-228.
9. Cooley C. The Social Self / C. Cooley // The Two Major Works of Charles Human Nature and the Social Order & Social Organization. Glencoe. – 1956. Part II. P. 168-170, 187-194, 196-200. (Перевод Т. Новиковой). – Режим доступу до книги: http://uamconsult.com/book_135_chapter_11_CH._Kuli._SOCIALNAJASAMOS T1.html

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПОЖИВЧОЇ ПОВЕДІНКИ
МОЛОДІ**

Яцинюк Дарина
студентка 4 курсу
соціально-психологічного факультету

Науковий керівник:
кандидат психологічних наук
В.В. Кириченко

Проблема споживчої поведінки займає особливе місце в сучасному світі. Це питання розглядали та досліджували багато фахівців психології, економіки, маркетингу, соціології, адже дане питання потребує всебічного вивчення.

Щодня ми спостерігаємо, що ринок товарів збільшується новою продукцією, яку пропонують нам виробники, починаючи від